DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)

16. februar 2006 *

I sag C-502/04,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 234 EF, indgivet af Bundesverwaltungsgericht (Tyskland) ved afgørelse af 3. august 2004, indgået til Domstolen den 7. december 2004, i sagen:

Ergün Torun

mod

Stadt Augsburg,

procesdeltagere:

Vertreter des Bundesinteresses beim Bundesverwaltungsgericht,

Landesanwaltschaft Bayern,

* Processprog: tysk.

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, C.W.A. Timmermans, og dommerne R. Schintgen (refererende dommer), R. Silva de Lapuerta, G. Arestis og J. Klučka,

generaladvokat: D. Ruiz-Jarabo Colomer
justitssekretær: R. Grass,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Ergün Torun ved Rechtsanwalt K. Lehner

— den tyske regering ved M. Lumma og C. Schulze-Bahr, som befuldmægtigede

— den slovakiske regering ved R. Procházka, som befuldmægtiget

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved G. Rozet og B. Martenczuk, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 7, stk. 2, i associeringsrådets afgørelse nr. 1/80 af 19. september 1980 om udvikling af associeringen (herefter »afgørelse nr. 1/80«). Associeringsrådet blev oprettet ved aftalen om oprettelse af en associering mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Tyrkiet, som blev undertegnet den 12. september 1963 i Ankara dels af Republikken Tyrkiet, dels af EØF's medlemsstater og Fællesskabet, og som blev indgået, godkendt og bekræftet på Fællesskabets vegne ved Rådets afgørelse 64/732/EØF af 23. december 1963 (*Samling af Aftaler indgået af De Europæiske Fællesskaber*, bind 3, s. 541).

2 Denne præjudicielle anmodning er blevet forelagt i en retssag mellem Ergün Torun, som er tyrkisk statsborger, og Stadt Augsburg vedrørende en procedure om udvisning fra tysk område.

Retsforskrifter

3 Artikel 6, stk. 1 og 2, i afgørelse nr. 1/80 bestemmer:

»1. Med forbehold af artikel 7 vedrørende familiemedlemmers frie adgang til beskæftigelse har tyrkiske arbejdstagere med tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i en bestemt medlemsstat:

— efter at have haft lovlig beskæftigelse i et år, ret til fornyelse af deres arbejdstilladelser i denne medlemsstat hos samme arbejdsgiver, såfremt der er beskæftigelse

— efter at have haft lovlig beskæftigelse i tre år, ret til i denne medlemsstat med forbehold af den fortrinsstilling, som arbejdstagere fra Fællesskabets medlemsstater har, at modtage tilbud om anden beskæftigelse hos en arbejdsgiver efter eget valg, såfremt dette tilbud er afgivet under normale vilkår og er registreret ved den pågældende medlemsstats arbejdsmarkedsmyndigheder

— efter at have haft lovlig beskæftigelse i fire år i den pågældende medlemsstat, fri adgang til enhver form for lønnet arbejde efter eget valg.

2. Årlig ferie, barselsorlov og fravær på grund af arbejdsulykker eller sygdom af kortere varighed ligestilles med perioder med lovlig beskæftigelse. Uforskyldte arbejdsløshedsperioder, der er behørigt konstateret af de kompetente myndigheder, og fravær af længere varighed på grund af sygdom er ikke, selv om de ikke ligestilles med perioder med lovlig beskæftigelse, til skade for de rettigheder, der er erhvervet gennem den forudgående beskæftigelsesperiode.«

4 Artikel 7 i afgørelse nr. 1/80 har følgende ordlyd:

»Når tyrkiske arbejdstagere har tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i en medlemsstat, har deres familiemedlemmer, såfremt de har fået tilladelse til at flytte til den pågældende medlemsstat,

— efter at have haft lovlig bopæl dér i mindst tre år, og under forbehold af den fortrinsret, som gives arbejdstagere fra Fællesskabets medlemsstater, ret til at modtage enhver form for tilbud om beskæftigelse

— efter at have haft lovlig bopæl dér i mindst fem år, fri adgang til enhver form for lønnet beskæftigelse.

Tyrkiske arbejdstageres børn, der har gennemført en erhvervsuddannelse i værtslandet, kan uafhængigt af varigheden af deres ophold i medlemsstaten modtage ethvert tilbud om beskæftigelse i den pågældende medlemsstat, forudsat at en af forældrene har været lovligt beskæftiget i denne stat i mindst tre år.«

5 Samme afgørelses artikel 14, stk. 1, er affattet således:

»Bestemmelserne i dette afsnit finder anvendelse med forbehold af begrænsninger begrundet i hensynet til den offentlige orden, den offentlige sikkerhed og den offentlige sundhed.«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

6 Det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at Ergün Torun, der er tyrkisk statsborger, blev født den 13. april 1976 i Tyskland, hvor han altid har haft bopæl. Siden maj 1992 har han haft en tidsubegrænset opholdstilladelse i denne medlemsstat.

7 Ergün Torun, der har boet i Tyskland siden sin fødsel og er søn af en tyrkisk statsborger, som har haft lovlig beskæftigelse i denne medlemsstat siden 1972, har efter at have afsluttet folkeskolen og den obligatoriske skolegang gennemført en

erhvervsuddannelse som industrimekaniker fra den 1. september 1991 til den 28. februar 1995. Han gennemførte uddannelsen med succes og aflagde svendeprøve inden for dette fag.

8 Efter at have fuldført sin erhvervsuddannelse arbejdede han indtil slutningen af 1996 i forskellige virksomheder, for det meste i to til tre måneder. Mellem beskæftigelsesperioderne var han arbejdsløs og oppebar arbejdsløshedsunderstøttelse. Siden begyndelsen af 1997 var sagsøgeren stofmisbruger, og fordi han var arbejdsløs, oppebar han arbejdsløshedshjælp, hvis udbetaling blev indstillet med tilbagevirkende kraft fra den 23. februar 1998, fordi han ikke havde indfundet sig til en ansættelsessamtale hos et vikarfirma, som havde tilbudt ham en stilling som industrimekaniker.

9 Efter at have været fængslet siden maj 1998 blev Ergün Torun, som var blevet idømt en første fængselsstraf i oktober 1997, i marts 1999 idømt en fællesstraf på tre år og tre måneder for røveri af grov karakter samt ulovlig erhvervelse af euforiserende stoffer.

10 Ved afgørelse af 2. september 1999 besluttede Stadt Augsburg varigt at udvise sagsøgeren af Tyskland, og han truedes med udsendelse. Da Regierung von Schwaben forkastede Ergün Toruns klage over denne udvisningsbeslutning, anlagde han sag mod denne ved Verwaltungsgericht Augsburg, som frifandt Regierung von Schwaben ved dom af 10. oktober 2000.

11 Ergün Torun iværksatte appel til prøvelse af denne dom ved Bayerischer Verwaltungsgerichtshof, som blev forkastet ved dom afsagt af sidstnævnte den 7. august 2002.

12 Selv om den forelæggende ret er af den opfattelse, at udvisningsbeslutningen er i overensstemmelse med national ret, hvorefter en udlænding, som er blevet endeligt idømt frihedsstraf på mindst tre år eller frihedsstraf for overtrædelser af lov om euforiserende stoffer, skal udvises, er retten i tvivl om, hvorvidt udvisningsbeslutningen er i overensstemmelse med afgørelse nr. 1/80.

13 Det er under disse omstændigheder, at Bundesverwaltungsgericht, efter revisionsanke iværksat af Ergün Torun, har besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Mister et myndigt barn af en tyrkisk arbejdstager — der har haft lovlig beskæftigelse i Forbundsrepublikken Tyskland i mere end tre år — som har gennemført en erhvervsuddannelse og aflagt svendeprøve som industrimekaniker, den opholdsret, som han afleder af retten til at modtage ethvert tilbud om beskæftigelse i henhold til artikel 7, stk. 2, i afgørelse nr. 1/80 [...], med undtagelse af de i artikel 14 i afgørelse nr. 1/80 omhandlede tilfælde samt ved udrejse af værtsmedlemsstaten i en ikke ubetydelig periode uden lovlig grund — også for det tilfælde, at barnet

a) er blevet idømt en fællesstraf af fængsel i tre år for røveri af grov karakter og overtrædelse af lov om euforiserende stoffer, hvilken straf ikke — heller ikke efterfølgende — er blevet gjort betinget, og som i sin helhed er anset for udstået med varetægtsfængslingen?

b) selv har haft beskæftigelse som arbejdstager på det lovlige arbejdsmarked i Forbundsrepublikken Tyskland, hvorved han personligt har erhvervet en afledt ret til ophold som følge af sin beskæftigelse i henhold til artikel 6, stk. 1, andet eller tredje led, i afgørelse nr. 1/80, hvilken ret han senere har mistet?

Er denne fortabelse en følge af, at barnet

i) ikke har antaget en af Arbeitsamt (arbejdsanvisningen) tilbudt beskæftigelse, i det foreliggende tilfælde efter mere end et års arbejdsløshed?

ii) er blevet idømt en fællesstraf af fængsel i tre år for røveri af grov karakter og overtrædelse af lov om euforiserende stoffer, hvilken straf ikke — heller ikke efterfølgende — er blevet gjort betinget, straffen i sin helhed er anset for udstået med varetægtsfængslingen, i hvilken periode han ikke har været til rådighed for det lovlige arbejdsmarked, men en måned efter sin løsladelse på ny har fundet beskæftigelse uden at være i besiddelse af en opholdsret i Tyskland?

2) Såfremt spørgsmål 1 besvares bekræftende: Mister en tyrkisk statsborger den opholdsret, som han afleder af retten til adgang til at tage beskæftigelse i henhold til artikel 6, stk. 1, andet eller tredje led, i afgørelse nr. 1/80, under de betingelser, som er beskrevet ovenfor i spørgsmål 1 b)?«

Om de præjudicielle spørgsmål

14 Indledningsvis bemærkes, at den forelæggende ret mener, at sagsøgeren i hovedsagen opfylder alle de betingelser, der er fastsat i artikel 7, stk. 2, i afgørelse nr. 1/80, og at han i kraft af, at han er omfattet af de rettigheder, som denne bestemmelse giver, ligeledes har en opholdsret i medfør heraf.

15 Det fremgår desuden af forelæggelsesafgørelsen, at det er ubestridt, at betingelserne for anvendelse af nævnte afgørelses artikel 14, stk. 1, ikke er opfyldt i den foreliggende sag.

Om det første spørgsmål

16 Med sit første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, under hvilke betingelser en tyrkisk statsborger som Ergün Torun, som i værtsmedlemsstaten har ret til fri adgang til enhver form for lønnet beskæftigelse i medfør af artikel 7, stk. 2, i afgørelse nr. 1/80, kan fortabe denne ret.

17 Med henblik på besvarelsen af dette spørgsmål skal det indledningsvis bemærkes, at inden for den ordning, som er indført ved afgørelse nr. 1/80, regulerer kapitel II, afsnit 1, som bl.a. omfatter afgørelsens artikel 6, 7 og 14, navnlig rettighederne med hensyn til beskæftigelse for tyrkiske statsborgere i værtsmedlemsstaten. Afgørelsen sondrer i denne henseende mellem situationen for tyrkiske arbejdstagere, der i den pågældende medlemsstat har haft lovlig beskæftigelse i en bestemt periode (artikel 6), og situationen for familiemedlemmer til sådanne arbejdstagere på værtsmedlemsstatens område (artikel 7).

18 Hvad særligt angår sidstnævnte gruppe af personer sondrer afgørelse nr. 1/80 mellem på den ene side familiemedlemmer, der har fået tilladelse til at flytte til den pågældende værtsmedlemsstat, og som har haft lovlig bopæl dér i en bestemt periode (artikel 7, stk. 1), og på den anden side tyrkiske arbejdstageres børn, der har gennemført en erhvervsuddannelse i den pågældende medlemsstat (artikel 7, stk. 2) (jf. dom af 19.11.1998, sag C-210/97, Akman, Sml. I, s. 7519, præmis 21).

19 Hvad angår artikel 7, stk. 2, i afgørelse nr. 1/80, som er genstand for det første præjudicielle spørgsmål, bemærkes for det første, at Domstolen har udtalt, at i lighed med artikel 6, stk. 1 (jf. dom af 20.9.1990, sag C-192/89, Sevince, Sml. I, s. 3461, præmis 26), og artikel 7, stk. 1 (jf. dom af 17.4.1997, sag C-351/95, Kadiman, Sml. I, s. 2133, præmis 28), har denne bestemmelse direkte virkning i medlemsstaterne, således at tyrkiske statsborgere, der opfylder betingelserne, umiddelbart kan påberåbe sig de rettigheder, der følger af denne (dom af 5.10.1994, sag C-355/93, Eroglu, Sml. I, s. 5113, præmis 17, og Akman-dommen, præmis 23).

20 Det bemærkes for det andet, at de rettigheder, som artikel 7, stk. 2, i afgørelse nr. 1/80 giver tyrkiske arbejdstageres børn med hensyn til beskæftigelse i den pågældende medlemsstat, uundgåeligt indebærer, at de i det mindste har opholdsret, da retten til adgang til arbejdsmarkedet og til beskæftigelse ellers ville være helt illusorisk (Eroglu-dommen, præmis 20 og 23, samt Akman-dommen, præmis 24).

21 Det bemærkes for det tredje, at for så vidt angår artikel 7, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 følger det fast af retspraksis, at de rettigheder, som denne bestemmelse tillægger familiemedlemmerne til en tyrkisk arbejdstager, som opfylder betingelserne i nævnte stykke, kun kan begrænses i medfør af afgørelsens artikel 14, stk. 1, dvs. af hensyn til den offentlige orden, den offentlige sikkerhed eller den offentlige sundhed, eller som følge af den omstændighed, at den pågældende har forladt værtsmedlemsstatens område i en længere periode og uden lovlige grunde (dom af 16.3.2000, sag C-329/97, Ergat, Sml. I, s. 1487, præmis 45, 46 og 48, af 11.11.2004, sag C-467/02, Cetinkaya, Sml. I, s. 10895, præmis 36 og 38, og af 7.7.2005, sag C-373/03, Aydinli, Sml. I, s. 6181, præmis 27).

22 Det skal for det fjerde bemærkes, at de i artikel 7, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 angivne betingelser er strengere end dem, der er fastsat i samme artikels stk. 2, som alene

angår arbejdstagerens børn, der har gennemført en erhvervsuddannelse i værtsmedlemsstaten (Akman-dommen, præmis 35).

23 Det følger således af Domstolens praksis, at artikel 7, stk. 2, i afgørelse nr. 1/80 er en gunstigere bestemmelse end samme artikels stk. 1, idet den tilsigter blandt tyrkiske arbejdstageres familiemedlemmer at forbeholde en særlig ordning for børnene med henblik på at lette deres adgang til arbejdsmarkedet efter afslutningen af en erhvervsuddannelse, hvilket skal tjene til gradvist at gennemføre arbejdskraftens frie bevægelighed i overensstemmelse med afgørelse nr. 1/80's formål (Akman-dommen, præmis 38).

24 Det følger heraf, at artikel 7, stk. 2, ikke kan fortolkes strengere end samme artikels stk. 1, og at de rettigheder, som stk. 2 tillægger tyrkiske statsborgere, der opfylder betingelserne heri, derfor ikke — så meget desto mere — kan begrænses i andre tilfælde end dem, der gælder inden for rammerne af samme artikels stk. 1.

25 Følgelig kan grænserne for de rettigheder, som følger af artikel 7, stk. 2, i afgørelse nr. 1/80, kun forekomme i to former, dvs. at enten udgør den vandrende tyrkiske arbejdstagers tilstedeværelse på værtsmedlemsstatens område, på grund af hans personlige adfærd, en faktisk og alvorlig trussel for den offentlige orden, den offentlige sikkerhed eller den offentlige sundhed i henhold til afgørelsens artikel 14, stk. 1, eller også har den pågældende forladt medlemsstatens område i en længere periode og uden lovlige grunde (jf. analogt Cetinkaya-dommen, præmis 36, og Aydinli-dommen, præmis 27).

26 Under disse betingelser og i modsætning til det, den tyske regering har gjort gældende i sit skriftlige indlæg, kan de rettigheder, som følger af artikel 7, stk. 2, i afgørelse nr. 1/80, ikke begrænses under samme omstændigheder som de rettigheder, der følger af afgørelsens artikel 6. En tyrkisk statsborger, som er tillagt disse rettigheder, fortaber således hverken disse rettigheder på grund af fravær fra arbejdsmarkedet som følge af idømmelse af frihedsstraf på tre år eller på grund af den omstændighed, at han har mistet den ret til ophold, som han afleder af den ret til at udøve beskæftigelse, som er erhvervet tidligere i medfør af nævnte afgørelses artikel 6, stk. 1 (jf. i denne retning Aydinli-dommen, præmis 31).

27 Endelig skal det fastslås, at artikel 7, stk. 2, i afgørelse nr. 1/80 ikke kan fortolkes således, at det kun omfatter situationen for en umyndig person, der er barn af en tyrkisk arbejdstager, som har tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i værtsmedlemsstaten, men ikke en myndig person, der er barn af en sådan arbejdstager.

28 For det første opstiller artikel 7, stk. 2, ikke en sådan sondring. Endvidere ville en sådan fortolkning berøve en stor del af dette stykke sit indhold. Endelig bemærkes, at artikel 7, stk. 1, i afgørelse nr. 1/80 også omfatter situationen for en myndig person, som er barn af en tyrkisk arbejdstager, der har tilknytning til det lovlige arbejdsmarked i værtsmedlemsstaten (jf. i denne retning Cetinkaya-dommen, præmis 34, samt Audinli-dommen, præmis 22 og 23), samt at artikel 7, stk. 2, inden for rammerne af den ordning, som er indført ved denne afgørelse, ikke kan fortolkes strengere end samme artikels stk. 1 (jf. denne doms præmis 22-24).

29 I lyset af ovenstående bemærkninger skal det første spørgsmål besvares med, at et myndigt barn af en tyrkisk arbejdstager, som har haft lovlig beskæftigelse i en medlemsstat i mere end tre år, som har afsluttet en erhvervsuddannelse i denne stat, og som opfylder betingelserne i artikel 7, stk. 2, i afgørelse nr. 1/80, kun fortaber den

opholdsret, som han afleder af retten til at modtage ethvert tilbud om beskæftigelse i medfør af denne bestemmelse, i de tilfælde, der er nævnt i afgørelsens artikel 14, stk. 1, eller når han har forladt værtsmedlemsstatens område i en længere periode og uden lovlige grunde.

Om det andet spørgsmål

30 Det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at det andet spørgsmål kun er stillet for det tilfælde, at det første spørgsmål besvares bekræftende.

31 Henset til besvarelsen af det første spørgsmål er det således ufornødent at besvare det andet spørgsmål.

Sagens omkostninger

32 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Anden Afdeling) for ret:

Et myndigt barn af en tyrkisk arbejdstager, som har haft lovlig beskæftigelse i en medlemsstat i mere end tre år, som har afsluttet en erhvervsuddannelse i denne stat, og som opfylder betingelserne i artikel 7, stk. 2, i afgørelse nr. 1/80 af 19. september 1980 om udvikling af associeringen vedtaget af det associeringsråd, der blev oprettet ved aftalen om oprettelse af en associering mellem Det Europæiske Økonomiske Fællesskab og Tyrkiet, fortaber kun den opholdsret, som han afleder af retten til at modtage ethvert tilbud om beskæftigelse i medfør af denne bestemmelse, i de tilfælde, der er nævnt i afgørelsens artikel 14, stk. 1, eller når han har forladt værtsmedlemsstatens område i en længere periode og uden lovlige grunde.

Underskrifter